

Általános tájékoztató

Közösségi oltalmi rendszer

Közösségi formatervezésiminta-oltalom

Magyar Szabadalmi Hivatal – 2006

Összeállította: *dr. Pál Roberta és dr. Kiss Marietta*
Sorozatszerkesztő: *Bana Zsuzsanna*
Tipográfia: *Plette Péter*
ISSN 1788-4462
ISBN-10: 963-9157-51-1
ISBN-13: 978-963-9157-51-4
Felelős kiadó: *dr. Bendzsel Miklós*
Magyar Szabadalmi Hivatal
Készült az Európai Unió Belső
Piaci Harmonizációs Hivatala
támogatásával

Az e kiadványban szereplő tájékoztatás nem helyettesíti a jogi szakvéleményt.
A tájékoztatás az adott témával kapcsolatos alapvető ismeretek biztosítására korlátozódik.

ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZTATÓ A KÖZÖSSÉGI FORMATERVEZÉSIMINTA-OLTALMI RENDSZERRŐL

1. Bevezetés

A közösségi formatervezésiminta-oltalmi rendszert a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet (közösségi rendelet) hozta létre, amelynek alapján 2003. április 1-jétől szerezhető lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom. E közösségi rendelet végrehajtását a 2245/2002/EK bizottsági rendelet (végrehajtási rendelet), valamint a közösségi mintaoltalommal összefüggő díjakat tartalmazó 2246/2002/EK bizottsági rendelet szolgálja.

A közösségi formatervezésiminta-oltalmi rendszert a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (BPHH) működteti, amely 2003. január 2-ától fogadja a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bejelentéseket. A közösségi rendelet hatálybalépésének napjától, azaz 2002. március 6-ától védelmet nyújt az ún. lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési mintáknak is.

A közösségi formatervezésiminta-oltalmi rendszer az Európai Közösség területén egységes oltalmat biztosít, azaz – a lajstromozás alapján oltalomban részesülő minták esetében – egyetlen bejelentés alapján, egyetlen, egységes eljárásban olyan mintaoltalom szerezhető, amely az Európai Közösség valamennyi tagállamában azonos hatályú. A lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési minták esetében ez az egységes oltalom a mintának az Európai Unióban történő nyilvánosságra jutásával keletkezik. Az egységes oltalom révén lehetőség nyílik arra, hogy a formatervezett termékek egységes elvek és azonos versenyfeltételek mellett jussanak az egységes európai piacra. Az egyszerűen és olcsón megszerezhető oltalom előmozdítja a formatervezésbe történő befektetéseket és ösztönzi az alkotókedvet. A magyar bejelentők számára könnyebbséget jelent továbbá, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás, azaz 2004. május 1-je óta bejelentésüket magyar nyelven is megtehetik, és képviselő nélkül is eljárhatnak a BPHH előtt. Képviselő igénybevétele esetén magyar ügyvéd, illetve szabadalmi ügyvivő is eljárhat a BPHH előtt: a hazai bejelentők nem kényyszerülnek tehát külföldi hivatásos képviselő – többnyire költséges – megbízására.

A közösségi formatervezésiminta-oltalom nem más tehát, mint az Európai Közösség egészére kiterjedő, a jogosult számára lajstromozott, egységes oltalom, amely a tagállamok mindegyike tekintetében egyidejűleg és egységesen keletkezik, illetve szűnik meg.

2. A közösségi formatervezésiminta-oltalom típusai: a lajstromozott és a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minták

A magyar szabályozástól eltérően a közösségi formatervezésiminta-oltalmi rendszer különbséget tesz a lajstromozott és a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta között. Az oltalomképeség alapvető feltételei mindkét esetben azonosak: a minta akkor állhat oltalom alatt, ha megfelel az **újdonság** és az **egyéni jelleg** követelményeinek, azonos továbbá a mintaoltalom terjedelme, hatálya, valamint azoknak a körülményeknek a köre, amelyek fennállása esetén a minta nem részesíthető oltalomban, illetve oltalmának megsemmisítése kérhető (kizáró okok).

Miben rejlik tehát a kétféle oltalom közötti különbség?

- **Az oltalomszerzés módja:** a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő minta külön eljárás lefolytatása nélkül biztosít valamennyi tagállamra kiterjedő hatályú, egységes oltalmat. Az oltalom az Európai Unión belül történő első nyilvánosságra jutással keletkezik. A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom esetében a mintára a BPHH-hoz benyújtott bejelentés alapján, a közösségi rendeletben szabályozott eljárás lefolytatásával, a minta lajstromoztatása útján szerezhető oltalom.
- **Az oltalmi idő:** a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta oltalmának időtartama három év, lajstromozott minták esetében pedig öt év, amely négy ízben hosszabbítható meg, azaz az oltalmi idő – lajstromozott minták esetében – akár 25 év is lehet.

- **Az oltalom tartalma:** lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta esetében a védelem versenyjogi természetű – a mintaoltalom jogosultja csak akkor léphet fel a minta engedély nélküli hasznosításának minősülő cselekmények ellen, ha e cselekmények a minta utánzásával valósultak meg, azaz az oltalom e típusa csak a szándékosan végzett másolás ellen véd. A lajstromozás alapján oltalomban részesülő közösségi minta jogosultja ugyanakkor egyaránt felléphet a jóhiszemű, független fejlesztőkkel, szerzőkkel és a mintaoltalmat nem szándékosan megsértőkkel szemben is.

A lajstromozott közösségi mintaoltalom előnye, hogy

- egyetlen bejelentéssel,
- egyetlen nyelven,
- egyetlen díj fejében,
- az Európai Unió mind a 25 tagállamának területére egyidejűleg,
- egyetlen eljárásban szerezhető oltalom.

Az oltalom érdekében nem kell tehát minden egyes tagállamban – eltérő nyelvekkel, díjakkal és jogszabályokkal megbirkózva – időigényes, költséges eljárást indítani. Mindazonáltal, ha a termék tervezett piaci bevezetésére tekintettel nem indokolt az oltalomszerzés valamennyi tagállamban, nincs akadálya annak sem, hogy csak egyes tagállamokban szerezünk oltalmat a nemzeti

jogszabályok alapján, sőt, ugyanarra a mintára egyaránt szerezhető közösségi és nemzeti oltalom. A nemzeti és a közösségi mintaoltalom egymást ugyanis nem zárják ki, egymás mellett párhuzamosan létezhetnek.

Kedvező továbbá, hogy – a nemzeti jogszabályokkal egyezően – a minta nyilvánosságra jutása nem újdonságrontó (azaz az oltalomszerzést kizáró akadályt jelentő), ha a szerző vagy jogutódja a mintára vonatkozó bejelentést a nyilvánosságra jutástól számított 12 hónapon belül benyújtja a BPHH-hoz. A 12 hónapos türelmi idő kedvezménye lehetőséget nyújt annak mérlegelésére, eldöntésére, hogy a piaci viszonyok függvényében érdemes-e a mintára lajstromozás útján oltalmat szerezni.

A lajstromozás nélküli formatervezésiminta-oltalom a gyors ütemben változó vagy avuló termékeket előállító iparágak számára kínál testreszabott megoldást, mint például a ruha- vagy a cipőipar. Kockázati tényező lehet ugyanakkor egy jogvitában az oltalom keletkezése körüli bizonytalanság, azaz a nyilvánosságra jutás időpontjának és annak bizonyítása, hogy mire is terjed ki pontosan az oltalom.

© Vibiemme

3. Mire szerezhető közösségi formatervezésiminta-oltalom?

Oltalmazható minta egy termék egészének vagy részének a megjelenése lehet, amelyet magának a terméknek, illetve díszítésének külső jellegzetességei – különösen a rajzolat, a körvonalak, a színek, az alak, a felület, illetve az anyagok jellegzetességei – eredményeznek. A minta tehát minden esetben egy adott termékhez kapcsolódik. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy az oltalom magára a mintára vonatkozik, és nem szükségképpen korlátozódik a bejelentésben megjelölt termékre.

Termék lehet bármely ipari vagy kézműipari árucikk. Terméknek minősül – a számítógépi programok kivételével –

- a valamely összetett termékben való összeállításra szánt rész (alkotórész);
- a csomagolás;
- a kikészítés;
- a grafikai jelzés;
- a nyomdai betűforma.

Terméknek minősül az összetett termék is, amely nem más, mint az olyan alkotóelemekből álló termék, amelyek eltávolításával a termék szétszedhető és utána újból összeállítható.

A mintával szemben támasztható két alapvető követelmény

- az újdonság és
- az egyéni jelleg

megléte.

Mikor új a minta? Újnak akkor minősül a minta, ha azzal azonos minta nem jutott nyilvánosságra a formatervezésiminta-oltalmi bejelentés napja előtt, illetve – lajstromozás nélkül oltalomban részesülő kö-

zösségi minta esetén – azt a napot megelőzően, amelyen a minta nyilvánosságra jutott. Egymással akkor kell azonosnak tekinteni a mintákat, ha külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek. Az azonosság megítélése tehát adott esetben mérlegelést igényel.

Mit értünk egyéni jellegen? A minta egyéni jellegű, ha bármely nyilvánosságra jutott mintához képest eltérő összbnyomást tesz a tájékozott használóra. Az eltérő összbnyomásnak a minta bejelentését, illetve – lajstromozás nélkül oltalomban részesülő minta esetén – annak nyilvánosságra jutását megelőzően kell fennállnia. Annak eldöntésében, hogy egy minta egyéni jellegű-e, minden esetben figyelembe kell venni azt, hogy a szerző milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a szóban forgó mintát. Az egyes termékek által megvalósított funkciók, műszaki feltételek behatárolják az alkotói szabadságot: nyilvánvalóan nagyobb az alkotói mozgástér egy ékszer, mint egy autószérvédő megtervezésekor.

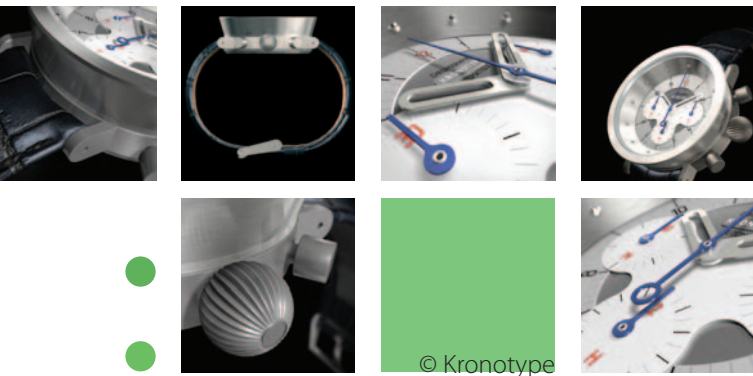
A tájékozott használóra tett összbnyomás nemcsak az oltalmazhatóság, hanem az oltalom terjedelme szempontjából is meghatározó: a mintaoltalom kiterjed ugyanis mindazokra a mintákra, amelyek a tájékozott használóra nem tesznek eltérő összbnyomást.

Az összetett termék alkotóelemével szemben is követelmény az újdonság és az egyéni jelleg megléte. Az ilyen alkotóelemben megtestesülő vagy arra alkalmazott mintát akkor kell újnak és egyéni jellegűnek tekinteni, ha az alkotóelem az összetett termékbe történt beillesztését követően is látható marad annak rendeltetészerű használata során, és az alkotóelemnek ezek a látható külső jellegzetességei önmagukban is megfelelnek az újdonság és az egyéni jelleg követelményeinek.

Az egyéni jelleg és az újdonság fogalmának értelmezéséhez szükséges meghatározni, hogy mit értünk nyilvánosságra jutáson. Nyilvánosságra jutott a minta, ha az bárki számára hozzáférhetővé vált, akár a lajstromozást követő közzététellel, akár egyéb közlés útján, kiállítással, kereskedelmi forgalomba hozattal, kivéve, ha ezek az események a rendes üzletvitel során ésszerűen nem juthattak az érintett ágazaton belül az Európai Közösségben működő szakmai körök tudomására.

A minta akkor sem tekinthető nyilvánosságra jutottnak, ha azt valakinek kifejezett vagy hallgatólagos titoktartási kötelezettség terhe mellett mutatják be. A minta harmadik személlyel történő ismertetése esetén célszerű körültekintően eljárni: a minta jogosulatlan átvételének, „ellopásának” megelőzése érdekében attól, akinek feltárjuk a mintára vonatkozó terveinket vagy bemutatjuk a formatervezett termék prototípusát, célszerű a titoktartási kötelezettségre vonatkozó írásbeli nyilatkozatot kérni.

Nem minősül nyilvánosságra jutásnak a már említett 12 hónapos türelmi időn belül történő nyilvánosságra jutás sem. A kedvezmény akkor is érvényes, ha a minta szerzőjével szemben elkövetett jogsértés eredményeképpen jut a minta nyilvánosságra: a közösségi bejelentést ebben az esetben is az említett időtartamon belül kell megtenni.

© Kronotype

4. Mi nem részesülhet közösségi formatervezésiminta-oltalomban?

Közösségi formatervezési mintaként nem oltalmazható az olyan külső jellegzetesség, amely csak és kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye. Ugyanígy kizárt az oltalomból egy termék olyan külső jellegzetessége, amelyet szükségképpen pontosan ugyanabban a formában és méretben kell megvalósítani ahhoz, hogy az szerkezetiileg összekapcsolható legyen egy másik termékkel vagy elhelyezhető legyen benne, körülötte vagy rajta úgy, hogy mindegyik termék betölthesse rendeltetését. Ez utóbbi, a szerkezetiileg összekapcsolható termékekre vonatkozó kizáró ok alól azonban kivételt jelent, ha a minta azt a célt szolgálja, hogy előregyártott elemekből álló rendszerekben lehetővé tegye a többféle összeállítást, illetve a kölcsönösen kicserélhető termékek kapcsolódását. E szabály alapján oltalomban részesülhetnek tehát a moduláris rendszerű termékek, azaz például az építőköcskák vagy az azonos elven alapuló bútor- vagy más játékrendszerek is.

Nem részesülhet oltalomban a formatervezési minta, ha a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközik. A közerkölcsbe ütköző minták közé tartoznak például azok, amelyek durva, bántó kifejezést, obszcén ábrát tartalmaznak, illetve amelyek erőteljes szexuális tartalmuk miatt sértik a közízlést. A közrend tartalmilag az európai uniós és a tagállami jogrendek közös alapvető intézményeit és elveit foglalja magában. Így a közrendbe ütköznek például azok a minták, amelyek ún. önkényuralmi jelképet tartalmaznak.

5. Ki tehet közösségi formatervezésiminta-oltalmi bejelentést?

Allampolgárságától, illetve székhelyétől függetlenül bármely természetes vagy jogi személy benyújthat közösségi formatervezésiminta-oltalmi bejelentést, így a magyar formatervezők, vállalkozások is.

A mintaoltalmi igény, azaz az arra való jogosultság, hogy ki teheti meg az adott mintára a bejelentést a BPHH-hoz és szerezheti meg arra az oltalmat, főszabályként a minta szerzőjét illeti meg, valamint azt, akire ezt az igényt a szerző átruházta, vagy akire jogszabály vagy közhatalmi aktus (hatósági, bírósági döntés) erejénél fogva ez az igény átszállt. A közösségi rendelet értelmében ha a mintát munkaviszonyból eredő köteletségének teljesítéseként vagy munkáltatója utasításait követve alkalmazott alkotta meg, a közösségi formatervezésiminta-oltalmi igény a munkáltatót illeti meg, feltéve, hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, vagy az adott ország jogszabályai másként nem rendelkeznek. A magyar jog különbséget tesz szolgálati és alkalmazotti minta között:

- **Szolgálati minta** annak a mintája, akinek munkaviszonyból folyó kötelezése, hogy a minta tárgykörébe eső megoldásokat dolgozzon ki. A szolgálati mintára a mintaoltalom a szerző jogutódjaként a munkáltatót illeti meg.

- **Alkalmazotti minta** annak a mintája, aki anélkül, hogy ez munkaviszonyból eredő kötelessége lenne, olyan mintát alkot, amelynek hasznosítása munkáltatója tevékenységi körébe tartozik. Az alkalmazotti mintára a mintaoltalom a szerzőt illeti meg, a munkáltató azonban jogosult a minta hasznosítására. A munkáltató hasznosítási joga nem kizárólagos; a munkáltató hasznosítási engedélyt nem adhat. A hasznosítási jog a munkáltató megszűnése vagy szervezeti egységének kiválása esetén a jogutódra száll át; egyébként másra nem szállhat, illetve nem ruházható át.

6. A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom kezdete és időtartama

A közösségi rendelet előírásait kielégítő minta a BPHH általi lajstromozás alapján részesül oltalomban. Az oltalom tartama a bejelentés napjától kezdődő öt év. A jogosult saját belátása szerint legfeljebb négy ízben, díj ellenében megújíthatja az oltalmat, azzal, hogy a teljes oltalmi idő a 25 évet nem haladhatja meg.

7. Az oltalom tartalma és korlátai

A mintaoltalom tartalmát azok a jogosítványok adják, amelyek az oltalom jogosultját az oltalom alapján megilletik. A mintaoltalom jogosultjának egyfelől kizárólagos joga van a minta hasznosítására. Hasznosításnak minősül többek között a termék előállítása, forgalomba hozatala, forgalomba hozatalra való felkínálása, behozatala, kivitele, használata és e célokból történő

raktáron tartása. Másfelől a jogosult felléphet minden olyan harmadik személlyel szemben, aki a mintát engedély nélkül hasznosítja, ami azt is jelenti egyben, hogy mindenki köteles tartózkodni a minta engedély nélküli hasznosításától.

A lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési minta, valamint az olyan lajstromozott formatervezési minta esetében, amelyre a közzététel elhalasztását kérték, a jogosult csak akkor léphet fel az engedély nélküli hasznosítókkal szemben, ha az ilyen hasznosítás a minta utánzásának a következménye. A közösségi rendelet az utánzás körében vélelmet állít fel: nem tekinthető utánzásból fakadó hasznosításnak, ha az engedély nélküli hasznosítás olyan szerző önálló alkotómunkájának eredménye, akiről ésszerűen feltételezhető, hogy nem ismerte a jogosult által nyilvánosságra hozott mintát. Bitorlás esetén tehát a jogosultnak mindenekelőtt a minta oltalomképességét és azt kell bizonyítania, hogy nyilvánosságra hozta-e a mintát az Európai Unió területén, továbbá, hogy a bitorlóról ésszerűen feltételezhető, hogy ismerte (vagy ismerhette) azt, azaz nem önállóan, hanem annak másolásával hozta (vagy hozhatta) létre a bitorló terméket.

A mintaoltalomból eredő jogok a közösségi rendeletben meghatározott esetekben nem gyakorolhatók, és a mintaoltalom jogosultja köteles a mintával kapcsolatosan egyes cselekményeket eltérni. Ezek a következők:

- a magánhasználat céljából végzett, illetve a gazdasági tevékenység körén kívül eső cselekmények;
- a kísérleti célú cselekmények;
- az idézés és iskolai oktatás céljából végzett cselekmények, ha ezek összeegyeztethetők a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal, indokolatlanul nem sérelmesek a minta rendes felhasználására és e cselekményekkel összefüggésben a forrást megnevezik;
- a külföldön lajstromozott és időlegesen az Európai Közösség területén tartózkodó hajók és légi járművek felszerelése, alkatrészeknek és tartozékoknak ilyen járművek javítása céljából a Közösség területére történő behozatala, valamint az ilyen járművek javítása;
- az összetett termék alkotóelemét képező termék mintájának hasznosítása, ha az az összetett termék eredeti megjelenésének helyreállítására irányuló javítását célozza;
- a jogkimerülés;
- az előhasználati jog.

A jogkimerülés alapján a közösségi formatervezési minta-oltalomból eredő jogok nem terjednek ki a mintaoltalom jogosultja által vagy az ő kifejezett hozzájárulásával az Európai Közösségben forgalomba hozott, minta szerinti termékkel kapcsolatos további cselekményekre. Ennek alapján a jogosult nem tilthatja meg például, hogy az általa Németországban forgalomba hozott minta szerinti terméket más személy Magyarországra behozza és azt belföldön forgalmazza.

Ugyancsak a mintaoltalomból eredő jogok korlátját képezi az előhasználati jog a lajstromozás alapján oltalomban részesülő közösségi formatervezési minták esetében. Előhasználat illeti meg azt, aki bizonyítja, hogy a bejelentés napja előtt az Európai Közösségben

jóhiszeműen kezdte meg az oltalom alatt álló minta hasznosítását, vagy arra komoly és tényleges előkészületeket tett, feltéve, hogy az ilyen hasznosítás nem az oltalom alatt álló minta utánzásából ered.

8. A közösségi formatervezési minta lajstromozására irányuló bejelentés benyújtásának módja, nyelve

A közösségi formatervezési minta-oltalom megszerzésének első állomása a közösségi formatervezési minta lajstromozására irányuló bejelentés (közösségi bejelentés) benyújtása. A bejelentő szabadon választhat, hogy bejelentését

- közvetlenül a spanyolországi Alicantében székelő BPHH-hoz vagy
- a Magyar Szabadalmi Hivatalnál (MSZH) nyújtja be.

A BPHH-n keresztül történő benyújtás esetében a közösségi bejelentés elektronikus úton, illetve faxon történő megtételére is mód van, bár a BPHH a faxon keresztül történő benyújtást – a minta ábrázolása torzulásának kockázata miatt – nem ajánlja. Ha a közösségi bejelentést az MSZH-hoz nyújtották be, az MSZH minden intézkedést megtesz annak érdekében, hogy azt legkésőbb két héten belül továbbítsa a BPHH-hoz. A közösségi bejelentés továbbításáért díjat kell fizetni, a bejelentést az MSZH a díjfizetést követően továbbítja.

A bejelentés napja a közvetlenül a BPHH-nál történő benyújtás esetén az a nap, amelyen a közösségi bejelentés a BPHH-hoz beérkezik. Az MSZH-nál történő benyújtás napja azonban csak akkor válik bejelentési nappá, ha a bejelentés az MSZH-nál történő benyújtástól számított két hónapon belül beérkezik a BPHH-hoz (két hónapon túl történő beérkezés esetén a bejelentés napja a BPHH-hoz való beérkezés napja lesz). A BPHH minden esetben tájékoztatja a bejelentőt arról, hogy az MSZH által továbbított bejelentést mikor fogadta. A bejelentési nap meghatározása alapvető jelentőségű,

ugyanis a mintaoltalom tartamának kezdő időpontja – a minta lajstromozása esetén – a bejelentési nap.

A közösségi bejelentést az Európai Unió bármelyik hivatalos nyelvén be lehet nyújtani, így magyarul is. Második nyelvként azonban meg kell jelölni a BPHH öt hivatalos nyelve közül az egyiket: az angolt, a németet, a franciát, a spanyolt vagy az olaszt. Ha a benyújtás nyelve nem azonos az említett öt nyelv valamelyikével, az ügyintézés nyelve a BPHH-ban a másodikiként megjelölt nyelv lesz.

9. A közösségi bejelentés kellékei

A közösségi bejelentésnek kötelezően tartalmaznia kell

- a minta lajstromozása iránti kérelmet;
- a bejelentő azonosítására alkalmas adatokat (név, cím, állampolgárság stb.);
- a minta ábrázolását oly módon, hogy az többszörözésre alkalmas legyen;
- azoknak a termékeknek a megjelölését, amelyekben a minta megtestesül, illetve amelyekre a mintát alkalmazzák (minta szerinti termékek);
- a nyelv megjelölését, amelyen a bejelentést benyújtják, valamint a második nyelv megjelölését;
- a bejelentő aláírását.

A minta ábrázolása történhet grafikusan vagy fénykép csatolásával, színesben vagy fekete-fehérben, azonban mindenképpen ügyelni kell arra, hogy az oltalmazni kívánt mintát élesen, jól kivehetően, egyértelmű azonosításra alkalmas módon mutassa be az ábrázolás. Egy minta legfeljebb hét nézetből ábrázolható.

- Szabadalmi ügyvivő vagy ügyvéd igénybevétele – a bejelentés benyújtását kivéve – csak abban az esetben kötelező, ha a bejelentő nem az Európai Közösségben honos, illetve ha székhelye vagy központi ügyintézésének helye az Európai Közösségen kívül van. Magyar

bejelentők tehát eljárhatnak a BPHH előtt akár önállóan, akár szabadalmi ügyvivő vagy ügyvéd útján.

A közösségi bejelentés tartalmazhat – formatervezési mintánként legfeljebb száz szóból álló – leírást, amely ismerteti a formatervezési minta ábrázolását. A leírás azonban nem befolyásolja az oltalom terjedelmét. Síkbeli minta, valamint a minta közzétételének elhalasztása esetén – ábrázolás helyett – mintapéldányt is be lehet nyújtani. A bejelentésben célszerű megadni a termék nemzetközi osztályozás (locarnói osztályozás) szerinti osztályjelzetét (<http://classifications.mszh.hu/locarno/html/loca/hubase.php>). A bejelentés tartalmazhatja a szerző feltüntetését is.

A közösségi bejelentésért bejelentési és közzétételi díjat kell fizetni. Ha a bejelentő a közzététel elhalasztását kérte, ennek díját köteles megfizetni a közzétételi díj helyett.

10. Többes bejelentés

A közösségi bejelentésbe egyszerre több minta foglalható: ezt nevezzük többes bejelentésnek. Az egy bejelentésbe foglalható minták száma – szemben a magyar szabályozással, amely legfeljebb 50 mintát enged – nem korlátozott. Ahhoz azonban, hogy több minta egyetlen bejelentésbe foglalható legyen, szükséges, hogy a minta szerinti termékek a nemzetközi osztályozás azonos osztályába tartozzanak (a díszítés esetét kivéve). Többes bejelentés esetén a bejelentési és a közzétételi díjat minden egyes további minta után meg kell fizetni, azzal, hogy az egyes minták után fizetendő bejelentési és közzétételi pótdíj összege a 11. mintától lényegesen csökken.

11. A közösségi bejelentés hatálya

A közösségi rendelet értelmében az a közösségi bejelentés, amelynek a bejelentési napját elismerték, mindegyik tagállamban – így Magyarországon is – azonos hatályú egy szabályszerűen benyújtott nemzeti bejelentéssel. Ennek alapján tehát a magyar jogszabályok alkalmazásakor a BPHH által elismert bejelentési nappal rendelkező közösségi bejelentést úgy kell figyelembe venni, mintha az MSZH-nál tett nemzeti bejelentés lenne.

12. Elsőbbség igénylése

A közösségi rendelet hat hónapos határidőt biztosít arra, hogy az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezményben vagy a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó megállapodásban részes államban tett formatervezésiminta-oltalmi bejelentésbe foglalt mintával azonos minta tekintetében annak bejelentője az eredeti elsőbbség megtartásával közösségi bejelentést tegyen (uniós elsőbbség). Elsőbbségi igény csak szabályszerű nemzeti bejelentésre alapítható; a nemzeti bejelentés követelményeire a bejelentés helye szerinti állam jogszabályai irányadók. Az elsőbbség igénylésére nyitva álló hat hónapos határidőt az alapbejelentés bejelentési napjától kell számítani.

Az elsőbbség intézménye kedvező a bejelentők számára. Az oltalomképesség szempontjából előnyös ugyanis, ha az újdonság követelményének való megfelelés során minél korábbi időpont az irányadó, hiszen így kisebb az esély arra, hogy az oltalmazni kívánt mintával azonos minta már nyilvánosságra jutott. A bejelentés napjánál korábbi elsőbbség időpontját kell figyelem-

be venni továbbá az egyéni jelleg, a nyilvánosságra jutás, a korábbi mintával való ütközésre alapított megsemmisítés és a közzététel elhalasztása időtartamának meghatározása szempontjából.

A közösségi bejelentés tekintetében kiállítási elsőbbség is érvényesíthető: az, aki a nemzetközi kiállításokról szóló Párizsi Egyezmény értelmében hivatalos vagy hivatalosan elismert nemzetközi kiállításon bemutatta a minta szerinti terméket, és a termék ilyen formában történő első nyilvánosságra jutásától számított hat hónapon belül közösségi bejelentést tett, igényelheti a kiállításon történt nyilvánosságra jutás napjának elsőbbségét. Természetesen a kiállítás tényét igazolni kell a BPHH előtti eljárásban, ezért a bejelentőnek bizonyítékot kell benyújtania arra vonatkozóan, hogy a kiállításon valóban megtörtént a minta szerinti termék bemutatása.

13. A lajstromozási eljárás

A lajstromozott közösségi mintaoltalom megszerzésére irányuló eljárás alapvető jellemzője, hogy a BPHH sem az oltalmazhatósági feltételeket (újdonság, egyéni jelleg), sem pedig a kizáró okok döntő többségét nem vizsgálja, azaz nem végez ún. érdemi vizsgálatot. A BPHH vizsgálata pusztán a következőkre terjed ki:

- kielégítették-e a közösségi bejelentéssel szemben támasztott alaki követelményeket;
- megfelel-e a minta fogalmának az, amit lajstromozásra bejelentettek;
- a minta nem ütközik-e a közrendbe vagy a közérkölcsebe; és
- megfizették-e az előírt díjakat.

Az érdemi vizsgálat hiányaként felróható, hogy az így megadott oltalom nem jelent automatikusan kizárólagosságot a minta hasznosítására, ugyanis előfordulhat, hogy ugyanarra a mintára több jogosult is kap párhuzamosan oltalmat. Mivel az eljárásban a mintát a lajstromozást megelőzően a BPHH nem teszi közzé, az oltalmazhatósági feltételeket ki nem elégítő minták oltalmával szemben a jogorvoslat gyakorlatilag egyetlen módja a megadást követően kezdeményezett megsemmisítési eljárás. Az érdemi vizsgálat hiánya azt is eredményezi, hogy adott esetben egy gyenge, az oltalmazhatósági feltételeket nyilvánvalóan ki nem elégítő oltalom alapján a jogosult másokat gazdasági tevékenységüktől eltilthat, és e helyzet orvoslása érdekében a hátrányos gazdasági következményeket elszenvedő fél a számára ráfordítást igénylő megsemmisítési eljárás útján érheti csak el a kívánt jogi helyzetet. Az érdemi vizsgálat hiánya ugyanakkor gyors és egyszerű oltalomszerzést tesz lehetővé.

A BPHH a bejelentés kézhezvételét követően elsőként azt vizsgálja meg, hogy a közösségi bejelentés kielégíti-e mindazokat a követelményeket, amelyek a bejelentési nap elismeréséhez szükségesek, majd a további alaki, illetve az érdemi követelmények teljesülését ellenőrzi. Hiányok esetén a BPHH felhívja a bejelentőt, hogy azokat két hónapon belül pótolja. A díjak határidőben történő meg nem fizetése esetén – pótdíj terhe mellett – további két hónap áll rendelkezésre a fizetésre.

Ha a bejelentő határidőben nem pótolja a hiányokat, a BPHH a bejelentést elutasítja. Többes bejelentés esetén, ha a bejelentésbe foglalt minták között található olyan, amelyre nézve a bejelentés megfelel az előírásoknak, részleges elutasításra kerül sor.

Ha a közösségi bejelentés mind alaki, mind tartalmi szempontból megfelel a közösségi rendeletben és az annak végrehajtására szolgáló bizottsági rendeletek

ben foglaltaknak, a BPHH a bejelentés tárgyára a formatervezési minta lajstromozásával oltalmat ad, és azt bejegyzí a lajstromba. A lajstromozás napja megegyezik a bejelentési nappal. Fontos tudni, hogy a megfizetett díjak csak akkor járnak vissza a bejelentőnek, ha a bejelentési nap nem volt elismerhető.

A lajstromozást követően a BPHH közzéteszi a mintát a Közösségi Formatervezésiminta-oltalmi Közlönyben, feltéve, hogy megfizették a közzététel díját. Ez alól csak az képez kivételt, ha a bejelentő a közösségi bejelentés benyújtásakor kérte a formatervezési minta közzétételének az elhalasztását.

A közzététel elhalasztása esetén annak időtartama legfeljebb 30 hónap lehet a bejelentés benyújtásától számítva. A közzététel elhalasztása ugyanakkor nem jelenti a lajstromozás elhalasztását. Ebben az esetben ugyanis csak arról van szó, hogy a BPHH az általános szabályoknak megfelelően lajstromozza a mintát, ha az kielégíti az előírt követelményeket, azonban sem a minta ábrázolása, sem a bejelentés ügyiratai nem tehetők a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, és a BPHH hatósági tájékoztatást közöl a lajstromozott közösségi formatervezési minta közzétételének elhalasztásáról. E szabály alól kivételt jelent, hogy az, aki igazolja, hogy ehhez jogos érdeke fűződik, a közzétételt megelőzően is betekinthez az iratokba. Ilyen jogos érdek lehet, ha a mintaoltalom jogosultja a betekintést kérővel szemben bitorlási pert indított. A közzététel elhalasztása esetén a mintaoltalom jogosultja a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő minta alapján fennálló jogokat gyakorolhatja csak, ugyanakkor maga az oltalom a lajstromozással, és nem pedig a későbbi időpontban megvalósuló közzététellel keletkezik. A közzététel elhalasztásának időtartama alatt mód van a termék piaci bevezetésének, a minta értékesítésének kérdéseit tisztázni, mindezt abból az előnyös tárgyalási pozícióból végezve, hogy rendelkezésre áll a BPHH által megadott lajstromozott mintaoltalom.

14. Az oltalom megújítása; lemondás az oltalomról

Az öt éves oltalmi idő lejártát megelőzően a BPHH kellő időben értesíti a lejáratról a jogosultat és azt, akinek a mintával kapcsolatban joga van bejegyezve a lajstromba. Az oltalom megújítását írásban kell kérni a BPHH-tól. A megújítási kérelem előterjesztésére és a megújítás díjának megfizetésére a lejáratot megelőző hat hónapon belül van lehetőség. Ennek elmulasztása esetén a megújítási díjon felül fizetendő pótdíj fejében van mód a mintaoltalom megújítására. Többes bejelentés alapján történő lajstromozás esetén lehetőség van csak egyes minták oltalmának megújítására is. A megújítás a lejáratot követő naptól hatályos. A megújítást a BPHH bejegyzi a lajstromba.

A mintaoltalomról a BPHH-hoz intézett írásbeli nyilatkozattal lehet lemondani. Az oltalomról lemondani csak a jövőre nézve lehet: a lemondás a lajstromba való bejegyzéstől hatályos. Különleges joghatás fűződik a lemondáshoz abban az esetben, ha a halasztott közzététel tárgyát képező közösségi formatervezési minta oltalmáról mond le annak jogosultja: ebben az esetben a mintaoltalmat úgy kell tekinteni, mintha ahhoz a keletkezésétől fogva nem fűződtek volna a közösségi rendeletben meghatározott joghatások.

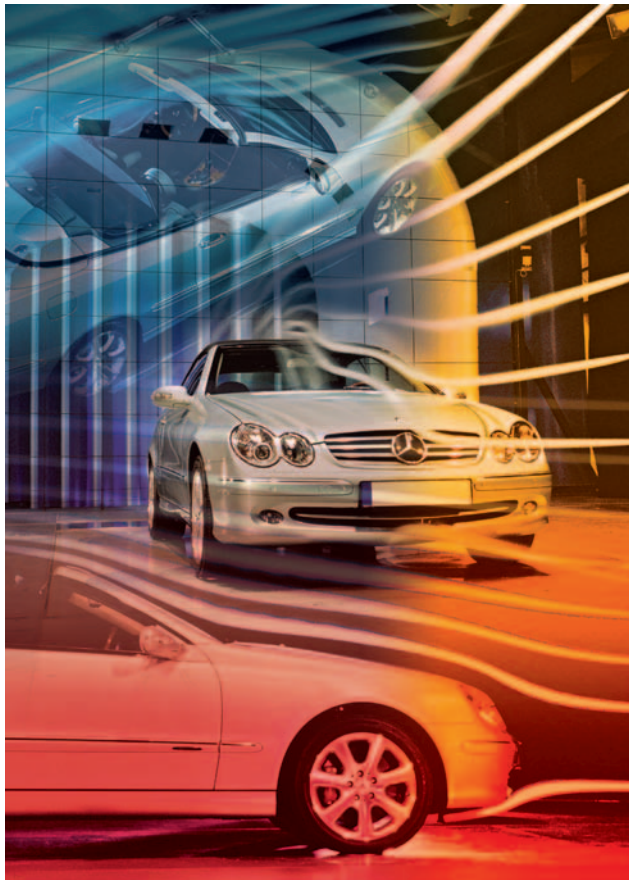
Ha a mintára vonatkozóan szerepel a lajstromban bejegyzett jog (például zálogjog), a lemondás csak e jog jogosultjának a hozzájárulásával jegezhető be. Bejegyzett használati engedély esetén ilyen kifejezett hozzájáruló nyilatkozat hiányában a lemondás bejegyzéséhez a jogosultnak bizonyítania kell, hogy a hasznosítót értesítette a lemondási szándékáról.

15. A mintaoltalom megsemmisítése

A lajstromozott közösségi formatervezésminta-oltalom megsemmisítése esetén az oltalom a keletkezésére visszaható hatállyal szűnik meg: azt úgy kell tekinteni, mintha ahhoz keletkezésétől fogva nem fűződne a közösségi rendeletben meghatározott joghatások. A megsemmisítési okokat a közösségi rendelet kimerítően sorolja fel.

Bárki kérheti a mintaoltalom megsemmisítését a következő okokból:

- az oltalom tárgya nem felel meg a minta fogalmának;
- a minta nem elégíti ki az oltalmazhatósági feltételeket;
- a mintával szemben lajstromozást kizáró ok áll fenn.

Kizárólag a korábbi jog, illetve oltalom jogosultja, illetve bejelentője kérheti a megsemmisítést a következő okokból:

- bírósági határozat értelmében az oltalmat nem annak adták meg, akit az megillet;
- a minta ütközik a bejelentés napját (elsőbbségét) követően nyilvánosságra jutott korábbi elsőbbségű lajstromozott közösségi vagy tagállami (nemzeti) formatervezési mintával vagy ilyen bejelentéssel;
- a későbbi formatervezési mintában megkülönböztetésre alkalmas megjelölést használnak, és a közösségi vagy tagállami jogszabályok felhatalmazzák a megjelölés jogosultját az ilyen használat megtiltására;
- a minta más szerzői jogát sérti.

Kizárólag az érintett természetes vagy jogi személy kérheti a megsemmisítést, ha a minta a Párizsi Uniós Egyezmény 6ter cikkében felsorolt bármelyik elemet (pl. az egyezményben részes ország címerét, zászlaját, általa elfogadott hivatalos ellenőrzési és hitelesítési jegyet vagy bélyeget) vagy a Párizsi Uniós Egyezményben nem szereplő egyéb olyan jelvényt, jelképet és címert tartalmaz jogosulatlanul, amelyhez az érintett tagállamban különösen fontos közérdek fűződik.

A megsemmisítési eljárás a BPHH előtt folyik. A megsemmisítési kérelmet írásban, indokolással ellátva kell benyújtani, és meg kell fizetni annak díját. Ha a BPHH elfogadhatónak tartja a kérelmet, a feleket szükség szerint, határidő kitűzésével nyilatkozattételre és észrevételeik előterjesztésére hívja fel, majd határoz a megsemmisítési kérelem tárgyában. Különleges eljárási szabály, hogy a folyamatban lévő megsemmisítési eljárásba a BPHH érdemi határozatának meghozataláig félként léphet be az, aki ellen a megsemmisítési eljárás tárgyát képező minta oltalmának bitorlása miatt pert indítottak. Az erre irányuló kérelmet a bitorlási per megindításától számított három hónapon belül kell előterjeszteni. Ugyanez irányadó arra is, akit a minta-

oltalom jogosultja felszólított a mintaoltalom feltételezett bitorlásának abbahagyására, és igazolja, hogy bírósági eljárást indított annak megállapítására, hogy nem bitorolja a szóban forgó mintaoltalmat.

A megsemmisítési eljárás az ún. közösségi mintaoltalmi bíróságok (e célra kijelölt tagállami bíróságok) előtt folyik, ha

- lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta oltalmának megsemmisítését kéri;
- a közösségi mintaoltalmi bíróság előtt folyó bitorlási perben viszontkeresetet terjesztettek elő a mintaoltalom megsemmisítése iránt.

Magyarországon közösségi mintaoltalmi bíróságként első fokon a Fővárosi Bíróság, másodfokon pedig a Fővárosi Ítéltábla jár el.

További információ:

<http://oami.europa.eu/en/design/default.htm>
<http://www.mszh.hu>